

[Erhard Jakobsen.]

Der blev under forhandlingen peget på de vanskeligheder, som det her foreliggende lovforslag kunne skabe for den arving til et større gods, som ville blive nødt til at tilvejebringe en betydelig kapital til udbetaling til sine søskende.

I et samråd gav den højtærede justitsminister udtryk for sine betænkeligheder ved at lave særlovgivning for så få tilfælde. Den uopsigelighed for en vis periode, som ejer eller successor måtte være interesseret i i disse tilfælde, var, sagde justitsministeren, jo allerede tilstede for nogle pantebrevs vedkommende, og han mente, at der i de øvrige tilfælde måtte kunne tilvejebringes en for alle parter tilfredsstillende ordning under de forhandlinger med overformyndet, som jo efter lovforslagets § 3 vil finde sted om udarbejdelsen af forslag til de enkelte fideikommissers overgang til fri ejendom. Udvalget var enigt med ministeren i disse synspunkter.

Udvalget har ligeledes taget afstand fra tanken om, at der ligesom i sin tid ved lensafløsningsloven skulle etableres en ordning med to successorer. Man ville herved i de tilfælde, hvor den nuværende fideikommissbesidder er ganske ung, måske et spædbarn, forlænge de bestående utilfredsstillende forhold for en lang periode fremover. Ønsket om at komme af med nogle arvegangsregler, der ikke svarer til tidens hele indstilling, har her vejet så stærkt, at man ikke har ment at kunne tage hensyn til de mulige enkelttilfælde, hvor en 2. successor måtte have indrettet sin livsførelse i overensstemmelse med sine fremtidsforventninger.

Det ønske, der fremkom under sagens første behandling, om, at man i et nærmere bestemt omfang skulle lade afløsningen være frivillig, har ikke vundet genklang i udvalget. Der har været enighed om, at hvis afløsningen skal gennemføres, må den være tvungen, så man er sikker på at få de utilfredsstillende forhold ændret, ikke blot i de tilfælde, hvor parterne selv finder dem utilfredsstillende, men også i sådanne tilfælde, hvor en eller flere af parterne ikke ønsker afløsning, fordi deres privatinteresser er særdeles godt varetaget af den nuværende ordning.

Med hensyn til de fideikommiss, der omfatter løsøre, har udvalget ment, at der

gjaldt andre synspunkter end med hensyn til kapitaler. Det ærede medlem hr. Aksel Larsen rejste spørgsmålet under første behandling, og da hans parti jo ikke har deltaget i udvalgsarbejdet, skal jeg sige til det ærede medlem, at der, såvidt jeg kan se, kan anføres samfundsmæssige grunde for, at man opretholder fideikommissordninger her. Jeg er vidende om, at der f. eks. findes værdifulde samlinger af familieportrætter, hvis værdi netop for en stor del beror på, at de er samlede, og det ærede medlem vil sikkert være enig med mig i, at når disse portrætter til sin tid skal havne dér, hvor de naturligt hører hjemme, nemlig på et offentligt tilgængeligt sted, vil det være en fordel, at de ikke er spredt for alle vinde, men findes hos en enkelt.

Som det fremgår af betænkningen, har udvalget haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet, om det ikke ville være rigtigt i loven at bestemme, at de fideikommisskapitaler, der overgår til fri ejendom, skal være særveje. Der er overfor udvalget peget på to tilfælde, hvor det foreliggende lovforslag vil betyde en væsentlig ændring af de bestående familieretlige regler. Det første tilfælde vedrører skilsmisse. Hvis en fideikommissbesidder i dag skifter i levende live, fordi ægte-skabet er opløst, bevarer han retten til at nyde renterne af fideikommisskapitalen. Når det foreliggende lovforslag bliver gennemført, vil ægtefællen få halvdelen af den frigivne formue.

Det andet tilfælde, der er fremført overfor udvalget, vedrører den fideikommissbesidder, der hensidder i uskiftet bo. Det er her anført, at medens den pågældende i dag, hvis han ønsker at indgå nyt ægteskab, kunne foretage skifte efter sin afdøde ægtefælle, uden at dette skifte berørte fideikommisskapitalen, så vil, hvis lovforslaget gennemføres, hans arvinger af første ægteskab få andel i den frigivne del af fideikommisskapitalen.

Udvalget har også forelagt dette spørgsmål for den højtærede justitsminister, som har givet en begrundelse for, at justitsministeriet ikke fandt det rigtigt at gøre fideikommisskapitalen til særveje.

For det første har ministeren fremhævet, at der kan oprettes ægtepagt også med hensyn til fideikommisskapitalerne, såfremt der er ønske om at forbeholde fideikommiss-